

Залізняцький НВК

# Особистісно орієнтований урок

3 клас

Тема: *Іде весна*

Вчитель:  
Горовенко  
Валентина Іванівна

2011р.

## **Тема. Іде весна.**

**Мета.** Розширити знання дітей про весну та весняні явища в природі, вчити встановлювати причину – наслідкові зв'язки між неживою та живою природою, розуміти залежність живої природи від Сонця; закріпити уявлення про повторюваність явищ у довіччлі, про зміну поведінки живих організмів у зв'язку зі зміною пори року; розширювати кругозір, збагачувати словниковий запас; розвивати естетичні почуття, викликані красою весни, спостережливість, вміння міркувати, зв'язне мовлення; виховувати любов і бережливе ставлення до природи.

**Обладнання.** Модель повітряної кулі, картки з завданнями до уроку, пам'ятка, хмаринки з висновками, кросворд, картинки з зображенням весни, тварин, вирізані квіти, листочки, стовбури дерев, мікрофон, кубик, «Червона книга України», дитяча енциклопедія.

### **I. Організаційний момент.**

*Вітання.*

Усміхніться всім навколо:

Небу, сонцю, добрим людям.

І тоді обов'язково

Наш урок цікавим буде!

*Побажання:*

Руки гарно, піднімайте

Чітко в лад відповідайте,

На уроці не дрімайте

І знання мерщій хапайте.

Щоб не було в нас мороки,

Всі готові до уроку?

Тож гаразд, часу не гаєм,

Мерщій урок розпочинаєм.

*Девіз.* Добре того вчити, хто хоче вчитися.

### **II. Мотивація навчальної діяльності.**

#### 1. Повідомлення теми уроку.

*Загадка:*

Тане сніжок,

Оживає лужок,

День прибуває,

Коли це буває? ( навесні)

#### 2. Слово вчителя.

- Сьогодні ми з вами вирушимо в уявну подорож до чарівної країни Весни.

- Чого ви чекаєте від подорожі? (цікавих зустрічей, нових знань...)

#### 3. Оголошення мети уроку

- Сьогодні на уроці ми повинні обговорити такі питання:

*План уроку.*

О Ознаки весни.

О Як змінився стан рослин.

О Як змінилася поведінка тварин.

О Ставлення людей до весни, природи.

Та зробити висновки.

(Після розгляду кожного питання з плану уроку, діти зафарбовують кружечок різними кольорами: зелений – сподобався і все зрозуміло; червоний – щось залишилось незрозумілим.)

### **III. Робота над темою уроку.**

#### **1. Створення ігрової ситуації.**

- Мандрівка буде весела, цікава, але й не легка, бо весна, запрошуючи нас, запропонувала ще й випробування. За кожне правильне виконане завдання ви будете отримувати подарунок від весни. А в кінці уроку ми зможемо визначити, хто ж найкраще впорався із завданнями Весни.

- Як ви думаєте, звідки приходить весна?

Де у нашій країні вона починається найраніше? (на Півдні)

- Як же нам туди потрапити?

О, здається придумала. Ми полетимо на повітряній кулі. Нам усі буде видно, а також ми зможемо відчутти подих весни. Куля готова, але ми занадто важкі. Тому мені знову доведеться чаклувати.

Щоб весну нам відшукати,

Буду зараз чаклувати

І школярки спритненькі

Враз стають усі маленькі.

Я вам наказую, малята,

Місця на кулі цій займати.

Мерщій забудьте всі турботи,

Беріться дружно до роботи.

#### **2. Актуалізація опорних знань.**

*А). Гра «Мікрофон»*

- Скільки є пір року?

- Яка зараз пора року?

- Який місяць весни зараз триває?

- Які наступні місяці весни?

- Яка пора року передувала весні?

- Яка пора року буде наступною?

*Б). Гра «Шифрувальник»*  
Зла чаклунка Зима,  
Зачарувала всі слова.  
Швидше ключика візьміть,  
Слова у речення складіть.

|           |         |           |        |           |
|-----------|---------|-----------|--------|-----------|
| Непомітно | ніч     | берізки   | землю  | вкоротила |
| Соком     |         | з'явилась |        | травами   |
| Дня       | вкриває | наливає   | додала | весна     |

Картка – ключ.

Непомітно з'явилась весна  
Ніч вкоротила, дня додала.  
Берізки соком наливає  
Землю травами вкриває.

- Молодці!  
Ви зуміли все розшифрувати  
І весні дорогу дати.

*Летимо хвилину, дві  
Дує вітер угорі  
Кулю швидше підганяє  
До зупинки наближає.*

**1 зупинка «Впізнай весну»**

*В). Робота в групах. I, II.*

1. Класифікація за ознаками пір року

- Зробіть класифікацію ознак пір року.  
(Тане сніг. Опадає листя. Збільшується день. Замерзають річки.  
Розливаються річки. Комахи ховаються під кору. Прилітають птахи.  
Відлітають птахи. Прокидаються від сні тварини. Сохне трава. З'являються  
листочки. Люди збирають урожай. Стає тепліше. Холоднішає. Сонце  
піднімається високо. Тварини готуються до сну.)

## Весна

Тане сніг  
Збільшується день  
Розливаються річки  
Прилітають птахи  
Прокидаються від сну тварини  
З'являються листочки  
Стає тепліше  
Сонце піднімається високо

## Осінь

Опадає листя  
Комахи ховаються під кору  
Відлітають птахи  
Сохне трава  
Люди збирають урожай  
Холоднішає  
Тварини готуються до зимового сну  
Замерзають річки

(Ознаки пір року записані на квітах та листочках, діти розміщують їх на двох деревах і утворюється весняне деревце та осіннє.)

*Летимо хвилину, дві  
Дує вітер угорі  
Кулю швидше підганяє  
Наша подорож триває.*

## **2. зупинка - Дискусія «Весна найкраща пора року»**

I ряд – I група, II ряд – II група

I. Весна найкраща пора року, тому що яскравіше світить сонечко, стає тепліше, добавляється день, можна довше гратися на свіжому повітрі.

II. Весна – не найкраща пора року, тому що стає тепліше, тане сніжок і з'являється болото, тому не можна гратися в рухливі ігри на свіжому повітрі.

I. Весна – найкраща пора року, тому що пробуджується природа, з'являється трава, квіти, співають птахи.

II. Весна – не найкраща пора року, тому що з'являється багато роботи в саду, на городі. Потрібно садити рослини, обрізати дерева. Та й на прогулянках треба поводитися обережно, не шуміти, щоб не наполохати птахів, які сидять на яйцях чи тварин, які вивели на прогулянку своїх малят.

- Молодці! Одні переконливо стверджували, а інші заперечували. Але сперечатись не варто, адже кожна пора року по – своєму приваблює і кожна з них може чимось не подобатись. Ви це довели.

*Летимо хвилину, дві  
Дує вітер угорі  
Кулю швидше підганяє  
До зупинки наближає.*

### 3. Робота в парах.

#### **3.зупинка - Гра «Зачарований вірш»**

Перші три пари які швидше знімуть закляття з вірша отримають подарунок від весни.

В ібен ечнос гріє,  
Аварт зеленіє.  
Цвітуть в ізул итівк,  
Веселяться итід.

(В небі сонце гріє,  
Трава зеленіє.  
Цвітуть в лузі квіти,  
Веселяться діти)

- Які зміни в природі відбулися в зв'язку з положенням сонця на небі навесні.  
(Зеленіє трава, цвітуть квіти)

- Трава і квіти належать до якої частини природи?  
(жива природа – рослини)  
- На які три групи поділяються рослини?  
(дерева, кущі, трав'янисті рослини)

*Летимо хвилину, дві  
Дує вітер угорі  
Кулю швидше підганяє  
До зупинки наближає.*

#### **4. зупинка «Самостійності»**

##### 4. Самостійна робота.

Кожному з вас Весна передала картку, на якій ви повинні написати за одну хвилину, якомога більше назв рослин.

#### Рослини

Дерева

Кущі

Трав'янисті рослини

- Час сплив. Завершили роботу. Здали картки.
- А хто це тут у нас?
- Це ж їжачок – лісовичок щось тримає у руках. Цей лист для вас, малята.
- 

*Загадки для малят.*

1. Дерево - символ могутності та довголіття. (Дуб)

2. Кущ – задивися у воду на свою дівочу вроду. (Калина)
3. Квітка – Очі сині – сині маю,  
Землю килимом вкриваю.  
Листочки сплелися в вінок,  
А звусь хрещатий (барвінок).

#### *Фізкультхвилинка*

- Гляньте, хто це їжачок?  
Їжачок – лісовичок!  
Разом з ним усі малята  
Вийшли вранці на зарядку.  
Похитали головою,  
Раз притупнули ногою,  
Руки вгору підняли,  
Трішки ними потрясли.  
Морозець щипав за щічки,  
Змерзли в них і ручки й ніжки.  
В мить присіли, піднялися.  
Працювати знов взялися.

*Летимо хвилину, дві  
Дує вітер угорі  
Кулю швидше підганяє  
Наша подорож триває.*

#### **5. зупинка «Творчості»**

##### 5. Групова робота. (Диференційовано)

- I варіант – I група (редактори) робота з деформованим текстом.  
II варіант – II група (поети) вірш про калину.  
III варіант – III група (письменники) опис барвінку.  
IV варіант - IV група (науковці – екологи) добір цікавого матеріалу про дуб,  
з додаткової літератури.

*I в. Утворити текст, поставивши частини в правильному порядку.*

#### ***Чарівний дуб***

2. Незабаром прилинула весна. Під ласкавим промінням сонечка показав свою голівоньку пагінець. Гартувався він під зливами. Хилився аж до землі від вітру. Підставляв свою голівку сонцю. Набирав сили та краси у свою крону. За кілька літ виріс могутній дуб.

1. На лісову галявину вітер заніс жолудь. Під осінніми дощами жолудь прибився до матері – землі, бо тільки вона його розуміла. Шукав він захисту від холоду, прикрився опалим листям і заснув під снігом.

4. Прийшла лиха людина, вдарила сокирою по стовбуру берізки. Затремтіло деревце, затріпотіло дрібненькими, маленькими листочками і похилило свою голову на груди кремезного дуба. Сумує дуб за своєю

подругою. Простягає до неба свої віти, наче благаючи про зустріч, та марні його сподівання.

3. Стрункій берізці, яка росла поруч, дуже подобався кремезний дуб, який захищав її від холодного вітру. І вона часто горнулася несміливо до нього. Зітхав міцний дуб на повні груди, шумів своїм листям і простягав свої віти – руки до тендітного стовбура берізки. Так минали роки.

*II в. Скласти вірш про калину за поданими словами.*

|       |            |
|-------|------------|
| _____ | дитина     |
| _____ | калина     |
| _____ | маленькі   |
| _____ | смачненькі |

*III в. – Описати барвінок.*

*Зразок.*

Барвінок – трав'яниста рослина. Стебло його стелиться по землі, вкриваючи її зеленим килимом. А навесні, ніби блакитне небо відкривають свої оченята – квіти барвінку. І здається, що це частинка неба сіла на землю відпочити.

*IV в. Відшукати цікаві факти про дуб з додаткової літератури.*

Дуб – це могутнє дерево заввишки 30 м. з міцними гілками, товстим стовбуром і темно – сірою потрісканою корою. Живе понад 500 – 1000 років. Його стовбур добре будівельний матеріал, з якого виготовляють меблі, а з кори ліки. Жолуді є смачною їжею для диких кабанів.

Довгожителів серед дубів чимало. Недаремно давньоримський учений Пліній Старший порівнював вік Всесвіту з віком дуба.

Понад 800 років стоїть могутній велетень у Запоріжжі біля селища Верхня Хортиця. За легендою, під цим дубом запорожці писали свій знаменитий лист до турецького султана, а Богдан Хмельницький відпочивав під його розлогою кроною.

Понад 1000 років дубові, що живе поблизу хутора Буда на Черкащині.

Найстаріше дерево на Україні – дуб в урочищі Юзефін Рівненської області. Його вік понад 1300 років. Він заряджає людину доброю енергією. Кору дуба використовують для виготовлення ліків.

Дуб – головне дерево Перуна – бога дощу, блискавки, грому. Тому під час дощу не можна ховатись під дубом.

Із ста ударів блискавки 54 припадає саме на нього.

З роду – віку шанують це дерево у народі: «міцний, як дуб» - кажуть люди про когось сильного та високого.

- А чи знаєте ви, що називають легенями планети? (ліси, дерева)
- А що є красою планети? (квіти)

*Летимо хвилину, дві  
Дує вітер угорі  
Кулю швидше підганяє  
До зупинки наближає.*

## **6. зупинка «Кросворд»**

### 6. Колективна робота.

Розгадавши кросворд ми згадаємо назви тих квітів, які прикрашають нашу землю навесні.

1. Вам відома ця рослина?

Бо така, мабуть, єдина:

В неї квіти на стеблині,

Мов пахучі намистини. (Конвалія)

2. Хто з вас, діти, нас не знає?

Ми у лісі проживаєм,

Дзвоном сонце зустрічаєм,

Маєм гарні сині очки,

Називаємось (Дзвіночки)

3. Що за квітка така?

Що від неї дрімота.

А сама не спить,

Весняним цвітом всіх манить. (Сон – трава)

4. Я у квітні

голубим намистом квітну,

не одну я квітку маю –

сім до неба підіймаю,

рідний дім – це мій лісок,

а зовусь я (пролісок)

5. Визирають із під снігу

Білі квітоньки малі.

Не страшні вже їм морози

І завії не страшні. (Підсніжник)

Не рвіть квіток – красу!

Дивіться: квітка п'є росу.

Вітерець гойдає у траві

Листочки всміхнені живі.

- Щось небо почало затягувати хмаринками. Мабуть Весна нас хоче дощиком намочити. А хмаринка не проста, таємницю містить вона. Щоб її прогнати, треба висновок про зміни в житті рослин навесні зробити.

*Летимо хвилину, дві  
Дує вітер угорі  
Кулю швидше підганяє  
Наша подорож триває.*

## **7. зупинка «Розжени хмаринки»**

На весні розпочинається ріст  
та цвітіння рослин.

### 7. «Ажурна пилка»

А ось і друга хмарка насуває,  
Вона від нас сказати вимагає,  
Як тварини весну зустрічають  
І своє життя міняють.

- У кожного з вас є малюнок якоїсь тваринки. Віднесіть її до нашого лісу і скажіть, що змінилось в її житті з приходом весни.

Весняні турботи  
тварин

Заєць – міняє шубку.  
Ведмідь, їжак – прокидається від сну.  
Птахи - повертаються з теплих країв.  
Відкладають яйця і висиджують пташенят.  
Звірі народжують малят.  
Комахи вилазять із під кори.

## **8. Групова робота. Поділ на 2 команди.**

Скласти асоціативний куш «Гроно»

I команда. Спільні ознаки рослин і тварин та відмінні ознаки.

II команда. – Круги Ейлера.

Дихають

Живляться

Ростуть

Спільні ознаки рослин і тварин

Розмножуються

Помирають

Бігають

Літають

Стрибають

Повзають

Відмінні ознаки рослин і тварин

Плавають

Народжують

Висиджують яйця

Годують молоком

Цвітуть  
Ростуть  
Виділяють кисень  
Живляться  
Народжують малят  
Переміщуються  
Мають аромат  
Вбирають вуглекислий газ  
Дихають  
Розмножуються  
Подають звуки  
Помирають  
Вдихають кисень  
Дають буд матеріали

## 9. Тести.

Ми підведемо підсумок нашої роботи, перш ніж перейдемо до наступної зупинки.

1. Яка рослина цвіте раніше інших?

- А) кульбаба
- Б) підсніжник
- В) конвалія

2. Птахи на весні:

- А) ховаються від холоду
- Б) відлітають у теплі краї
- В) будують гнізда, виводять пташенят

3. Яка з цих пташок не висиджує яйця:

- А) соловейко
- Б) дятел
- В) зозуля

4. Навесні прокидається від зимового сну:

- А) лисиця
- Б) їжак
- В) заєць

*Фізкультхвилинка*

Травичка низенько – низенько.

Дерева високо – високо.

Вітер дерева колише, гойдає,

То вправо, то вліво їх нахиляє.

І птахи крилами махають

Піснями весну прославляють,

А діти за парти тихенько сідають

І далі у подорож всі вирушають.

Ми з вами обговорили ознаки весни. І час вирушати до наступної зупинки

*Летимо хвилину, дві*

*Дує вітер угорі*

*Кулю швидше підганяє*

*Наша подорож триває.*

## **8 зупинка**

### **10. «Літературна криничка»**

А зараз поп'ємо водички

Із поетичної кринички.

Найбільшу насолоду і радість, найпалкішу любов до рідного краю, до життя викликає у нас природа. Її пробудження від зимового сну. Тому й знайшла вона своє відображення в творах відомих українських поетів.

- Хто бажає зачитати поетичні рядки?

*А). (Діти зачитують вірші підібрані вдома з додаткової літератури)*

\*\*\*

Встала й весна, чорну землю  
Сонну розбудила,  
Уквітчала її рястом,  
Барвінком укрила;  
І на полі жайворонок,  
Соловейко в гаї  
Землю, убрану весною,  
Вранці зустрічають. (Т. Г. Шевченко)

\*\*\*

Трудився лютий до світанку  
І заморозив геть струмок.  
А березень підкрався ранком  
І схрумкав нишком весь льодок...  
Хоч на річках льоди кололись,-  
Зима трусила ще сніги.  
То лютий з березнем боролись,  
Боролись, наче вороги.  
Зима ще злиться, бідолаха,  
А вже ж весна бере своє.  
І березень бурульку з даху,  
Немов цукерочки жує! (Н. Куфко)

\*\*\*

Вже пташки вернулися в наш край.  
Про весну співають поле й гай.  
Ніжаться на сонці трави, квіти,  
Вже настав ласкавий місяць квітень. (Степан Жупанин)

\*\*\*

- Я квітую, - каже квітень,-  
Квітом луків і гаїв.  
Листя зграйками на вітах  
Жде чекає солов'їв.  
- Я квітую, - каже квітень,-  
Весно – сестро, пам'ятай,  
Що довік бажання наше –  
Прикрашати рідний край. (Микола Сингаївський)

\*\*\*

А чим же місяць травень  
Поміж братами славен?  
Святковими піснями  
І громом над полями.  
Іде і весело співа,  
Дощами землю полива  
Не з лійки – поливалки,  
А з грозової хмарки. (Тамара Коломієць)

- А зараз, зіткнувши павутинку, ми зможемо прочитати народні прислів'я та приказки.

*Б). «Павутинка» (Робота в парі)*

Хоч зима весну лякає,

Прилетів лелека –

Сухий березень, теплий квітень, мокрий май –

Березень березовим віником зиму вимітає,

Весняний день

Весною зверху припікає,

а весну в гості закликає.

буде хліба урожай.

рік годує.

приніс весну здалека

а з низу морозить.

але все одно сама тане.

**9. зупинка «Знай та оберігай»**

**11. «Червона книга України»**

Природа завжди чарувала і чарує, хвилювала і хвилює людину. Шепіт блакитної води, спів пташок, запах квітів, шелест зелених гаїв – усе це дороге серцю. І саме від нас, людей, залежить, чи побачимо, чи почуємо ми все це через роки.

І щоб донести це застереження до людей існує «Червона книга України» у якій назви рослин і тварин, які знаходяться під загрозою зникнення:

*Рослини ( діти зачитують по черзі)*

Дерева – береза Клокова, береза темна;

Кущі – бруслина карликова, вовчі ягоди пахучі, зіновать біла, клокичка периста, таволга польська.

Трав'янисті рослини – анемона розлога, беладона звичайна, відкаслик татарниколистий, зозулені черевички справжні, ковила волосиста, ковила периста, лілія лісова, лунарія оживаюча, любка дволиста, молочай волинський, росичка англійська, сон великий, сонце цвіт сивий, цибуля ведмежа, ясенець білий та ін..

*Тварини*

Комахи – шовкопряди березовий та кульбабовий, бражники дубовий, мертва голова та Прозерпіна, аполлон, махаон та ін..

Риби – стерлядь, марена звичайна, вирезуб, рибець малий.

Плазуни – полоз лісовий, мідянка.

Птахи – лелека чорний, лебідь – шипун, беркут, змієїд, шуліка рудий, орел – карлик, орлан – білохвіст, балобан, скопа, пугач.

Звірі – кутора мала, підковоніс малий, пічниця триколірна, широковоух європейський, сліпак подільський, перегузня, горностаї, тхір степовий, видра річкова, бурсук, крут лісовий.

## 12.Подарунок від весни.

Ці рослини та тварини можуть зникнути назавжди, тому Весна і їжачок – лісовичок дають нам на згадку пам'ятку, якої ми повинні дотримуватись.

### Пам'ятка

1. Найкраща квітка та, що квітує там, де зросла. Не зривай її.
2. Щоб знищити молоде деревце, потрібні хвилини, а виростити – роки.  
Не каліч дерев та кущів.
3. Не руйнуй гнізд.
4. Не лякай тварин.
5. Не лови метеликів, які літають над квітами.

*Летимо хвилину, дві  
Дує вітер угорі  
Кулю швидше підганяє  
Нас додому повертає.*

## **10 зупинка «Кубування».**

### 13. Підсумок уроку.

- Якби я був сонечком, я б ...
  - Якби я був дощиком, я б ...
  - Якби я був птахом, я б...
  - Якби я був деревом, я б...
  - Якби я був квіткою, я б...
  - Якби я був бджілкою, я б...
- А я – людина, тому я буду...
- *Урок хочеться закінчити такими словами:*  
Отож все на землі треба берегти –  
І птаха, й звіра, і оту рослину.  
Не чванься тим, що цар природи ти,  
Бо врешті ти її частина.